

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Eusebiu Tu Pamphilu Ekklesiastikē Istoría

Eusebius <Caesariensis>

Mogvntiae, 1672

X. De victoria piorum Deoque acceptorum Imperatorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14478

nebet igitur devotio tua quod ipsi mandatum est sedulo observare; nec provinciales nostros injuriis aut concussionibus opprimendi licentia cuiquam concedatur: cum potius, uti jam dictum est, cohortationibus blandisq; illecebris ad Deorum cultum revocandi sint. Porro ut hoc præceptum Majestatis nostræ universis provincialibus nostris innotescat, edicto abs te proposito iussionem nostram publicari curabis. Hæc cum ille non ex animi sui sententia, sed necessitate compulsus præcepisset, non amplius verax aut fide dignus omnibus videbatur, propterea quod jam antea post pacem nobis similiter indultam, veritatem ac perfidiam animi sui ostenderat. Itaque nemo nostrum aut conventus Ecclesiasticos agere, aut seipsum palam facere & in apertum proferre ausus est: quippe cum nec epistola ipsa id nominatim concederet; sed tantum juberet, ut ab omni calumnia & vexatione immunes servemur. Conventus autem agere, aut Ecclesias exstruere, aut aliud quid eorum quæ nobis solemnitas sunt peragere, nequaquam præcipiebatur. Et tamen pacis ac pietatis patroni Constantinus & Licinius, tum literis ad ipsum datis id se nobis concedere significaverant: tum universis ditioni suæ famulantibus, propositis edictis & legibus id ipsum permiserant. Verum impius ille ne sic quidem flexi ac paululum cedere decrevit, nisi postquam divina eum persequente Justitia ad id tandem invitatus perductus est.

CAPUT X.

De victoria priorum Deoque acceptorum Imperatorum.

PORRO hujusmodi causa ac necessitas eum quasi undique obsessum constrinxit. Cum magnitudinem principatus absque ullo merito ipsi concessi sustinere amplius non posset: sed moderata & Imperatoriâ prudentiâ penitus destitutus, inepte atque indecore publicæ negotia tractaret; ac præterea arroganti mentis tumore temere esset elatus, etiam adversus ipsos Imperii conforres, qui omnibus modis ipsum anteibant, genere, institutione, dignitate, prudentiâ: quodque præcipuum est, modestiâ & pietate erga verum omnium Deum: confidentiâ atque insolentiâ cepit extolli, sibi-que primum inter ipsos locum in titulis

Vide Nicephor. l. 7. c. 37. & 38.

Ακαταλίπους, διότι ἡ σὴ καθοσίωσις τὸ ὄππῃ πένθι διαφυλάθειν ὀφείλῃ κ' ἢ μὴ εἰδὸς δοθῆ, ὡς ἐτὸς ἡμετέρως ἐπαρχιώτας ὑπερσεύσεις μοῖς Ἰππείνιμ. ὁπότε, ὡς περὶ ἡμετέρας γραφῆται, ταῖς πρὸς τοιαῖς μάλλον κ' ταῖς λακείαις πρὸς τὴν τῶν Θεῶν Ἰππείνιμ τῶν μελέτων ἐπαρχιώτας προσήκει ἀνακαταστήναι ἢ αὐτῆ ἡμῶν ἢ κελδοσις εἰς γνώσιν πάντων ἐπαρχιωτῶν τῶν ἡμετέρων ἔλθῃ, διατάξαι ὑποστῆ πρὸς τὸ ἐκκελευσθῆναι ἐξείναι δηλώσαι. ταῦτ' ὑποστῆ ἀνάγκης ἐκείνων μὲν, ἀλλ' ἐκ τῆ γνώμῃ τὴν αὐτῆ διατάξαι **Β** σάμρθ. ἐκείτ' ἀληθῆς, ἐστ' ἀξίωσις τοῖς πᾶσιν ἦν, τ' ἀποδοθῆ ἡδὴ μὲν τῶν συγχώρησιν παλιμβόλων κ' διεψευσμένως ἐκ τῆ γνώμης ἐνεκα. ἔκκεν ἐτόλμα τις τῶν μετέρων σωσθῶν συγκεκλιέν, ἐστ' αὐτοῦ ἐκ νερῶ καλασήσαδς. ὅπ μὴ ἢ τῆτ' ἠθελῆσεν τὸ γράμμα. αὐτὸ μόνον τὸ ἀνεπηρεσῆσεν ἡμῶν Ἰππείνιμ φυλάτῃσαδς. ἐ μὲν σωσθῶν ἐκκελευθῶν ποιείσαδς, ἐστ' οἴκως ἐκκλησιῶν αὐτῶν μὲν, ἐστ' ἀλλόπτῶν σωθῶν ἡμῶν διαπερῆσαδς. καίτοι γε ταῦτ' οἰτῆς εἰρήνης ἀποδοθῆ κ' ἐυσέβειας Κωνσταντίνος κ' Λικίνιου, αὐτῶν **Γ** Ἰππείνιμ ἐπέσα ἀλεσῶν, καὶ τοῖς ὑποστῆ ἀπασιν δια ἀπογραμμάτων κ' νόμων συγχωρήσῶν. ἐ μὲν ὁδοσεβέσατ' ὅ τῶν τῶν δ' ἀναπρηρήσῶ. εἰ μὴ ὅτε πρὸς τῆς θεοσεβείας ἐλαθείς δικῆς, ὑσατόν γε ἀκων ὄππῃ ἤχθῃ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ι.

Περὶ τῶν Θεοφιλῶν βασιλέων νίκης.

ΕΚθεσθῆσθ' αὐτὸν τοιαῦτη τις αἰτία τῆς μέγεθος τῆς ἐκείτ' ἀξίαν ἐπιπεπραμένης ἡγεμονίας αὐτῶ μὲν οἷος τε φέρεται, ἀλλὰ ἀπειρία σώφροθ' λογισμῶ ἔ βασιλευσθῶ ἀπειροκάλως τοῖς πρῶγμασιν ἐγχεσθῶ, πᾶσιν τε ὑπέσθηφαναίς μετ' ἀλαυχίαι τῶν ἡμετέρων ἀλόγως δέχεται, ἡδὴ καὶ τῶν τῆς βασιλείας κοινῶν, τὰ πάντα αὐτῆ διαφροσύνῃ τῶν χρεῖ τε καὶ παιδείᾳ. ἀξίωμα τῆς σωσῆσαι, κ' τῶ γε πάντων κορυφαίατα, σωφροσύνῃ κ' τῆ πρὸς τὸν ἀληθῆ Θεὸν ἐυσέβείᾳ, τολμᾶν ἄρμητῶ θρασυμῆσαδς, κ' πρὸς αὐτῶν τῶν ταῖς ἡμαῖς ἀναγορεύειν Ἰππείνιμ

εις δ' οτιοιαν λα της μαρίας, σωθήκας, ας προς
 Λικινιον πεποιθησας, πολεμον
 απονον αιρεται ειτ εν βραχει τα παντα
 κησας, πασαν τε πολιν ενταραξας, κη παν
 στρατοπον μυριαδων το πληθος ανηριδμων
 συναλων, εξεισιν εις μαχην αιτασ διαξα-
 μενος, δαμονων ελπισιν αν δη ωλο Θεων, κη
 ταισ των οπλιων μυριασιν, την ψυχην επηρμε-
 νος κη δη συμβαλων εις χειρας, ερημος της εν
 Θεω και τις αιαι Επισκοπης. Λικινιω της νικης
 εξ αιτασ Ε παντων ενος κη μονε Θεε, τα τότε
 κρατεινι περ ανδθεισης, απολυσι δη πρωτον
 το εφ ω επεποιθει οπλικον των τε αμφ αυ-
 τον δορυφορων γυμνον κη παντων ερημον αυ-
 τον καταλειποτων, κη τα τότε κρατεινι
 προσεφθιστων, υπο εκδυσ ο δειλαιος ως τα-
 ρισα τον επεποντα αιτασ βασιλικον κοσμον,
 δειλωσ κη δυσγηωσ κη ανανδρωσ υποδνει το
 πληθος, κη αιτασ διαδιδρασκει. κρηπιαζομε-
 νος τε ανα τες αγρωσ κη τας καμασ, μολις των
 πολεμιων τας χειρας, τα της σωτηριασ αιτασ
 προσεμενος δι εξεισιν, εεγοισ αυλοισ ευ μαλα
 πισυσ κη αληθεισ τες θεισ αποφνηασ χρησ-
 μεσ, εν οισ ειρηαι. κη σωζεται βασιλευσ δια
 πολλω δυναμιν, κη γιγασ κη σωθησεται εν
 πληθει ισχυοσ αιτασ. Ψυδης ιπποσ εις σωτη-
 ριαν, εν δε πληθει δυναμειωσ αιτασ κη σωθησ-
 ται ιδ ο οι οφθαλμοι Κυριεσ δη τες φοβεμε-
 νεσ αιτον, τες ελπιζοιηασ δη το ελεοσ αιτασ,
 ρυσασ ενθανατε ταισ ψυχασ αυλων. ετω δη
 τα αιχωνησ εμπλεωσ ο τυρανιοσ επι τα καθ'
 εαυτον ελθων μεση, πρωτον μηρ εμμανει δυ-
 μω, πολλασ Γερεισ κη Προφητασ των παλαι
 θαιμαζομενων αιτασ Θεων, αν δη τοισ χρησ-
 μοισ αναρριπιδεισ τον πολεμον ηραλο, ως αν
 γοητασ κη απαλειωνασ κη επι πασι παροδτασ ε
 αιτασ ηρωμειωσ σωτηριασ, αναιρει ειτα δη
 δεσ δεξαν τα των χριστιανων Θεω, νομον τε τον
 υπο ελεωθεριασ αυτων τελεωτατα κη πλη-
 ρεστα διαλαξαμενοσ, δυθαναθησασ αιτι-
 κα, μη ε μιαισ αιτασ χρονησ δοθεισης παροθεσ-
 μιαισ, τελευτα τον βιον, ο ε καταπεμφθεισ υπ'
 αιτασ νομοσ, τοι ετ θην.

Ανήγραφον ἐρωμειίας τῆς Ἐ. τυρανίας ὑπὲρ
 χριστιανῶν διὰ λέξεωσ, ἐν Ρωμαϊκῆσ γλώτῆσ
 εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταληφθεῖσασ.
 Αυτοκρατωρ Καίσαρ Γάιος Ουαλέριου Μα-

A atque honoribus vindicare. Dein ad de-
 sperationem usque progrediente infan-
 tiâ; violato quod cum Licinio pepige-
 rat foedere, bellum inexpiabile suscepit.
 Posthæc cum brevi temporis spatio
 cuncta miscuisset, & universas urbes ter-
 rore ac tumultu impleisset; collectis om-
 nibus copiis & innumerabili armato-
 rum multitudine in unum coacta, ad-
 versus Licinium pugnaturus perrexit;
 Dæmonum quos ipse Deos existima-
 bat, auxilio, & multitudine militum
 supra modum elatus. In ipso autem
 conflictu, ope divina penitus nudatus
 B remansit; & per illum qui solus est om-
 nium Deus, victoria Licinio compa-
 rata est. Ac primum quidem militares
 copias quibus maxime confidebat, amifit.
 Cumq; Protectores eum nudum de-
 seruissent, & ad Licinium tunc victo-
 rem transfugissent, protinus abjecto
 Imperiali cultu qui ipsum minimè de-
 cebat, ignavè admodum & parum vi-
 riliter turbæ se gregalium immiscuit.
 Deinde fugiens, & in agris ac vicis sese
 occultans, dum saluti suæ consulit, vix
 tandem è manibus hostium evasit; di-
 vina illa oracula vera profus ac fide di-
 gna esse re ipsa confirmans, quæ sic ha-
 bent: Non falvatur Rex per multitudi-
 nem virtutis suæ, nec gigas salvus erit
 C in multitudine fortitudinis suæ. Fallax
 equus ad salutem: in abundantia virtu-
 tis suæ non servabitur. Ecce oculi Do-
 mini super metuentes eum, & qui spe-
 rant in misericordia ejus: ut liberet à
 morte animas eorum. Sic igitur tyran-
 nus cum summo dedecore atque igno-
 minia ad partes imperii sui reversus,
 primum quidem furore percitus, mul-
 tos Sacerdotes ac Prophetas Deorum
 fuorum, quos ante suspexerat, &
 quorum oraculis excitatus bellum sus-
 ceperat, tanquam præstigiatores ac
 D deceptores, atque insuper salutis suæ
 proditores neci dedit. Posthæc cum
 Christianorum Deo gloriam laudem-
 que tribuisset, & absolutissimam at-
 que uberrimam legem pro eorundem
 Christianorum libertate tulisset, mox
 gravissima ægritudine correptus, nul-
 la ipsi dilatione concessa, extremum
 diem clausit. Lex porro ab illo emif-
 sific habet:

Exemplum constitutionis à tyranno pro
 Christianis data, & ex Latino ser-
 mone in Græcum translata.
 Imperator Cæsar Caius Valerius Ma-
 Zz ij

Psal. 32.

ximinius, Germanicus, Sarmaticus, Pius, Felix, Inuictus, Augustus. Provincialium nostrorum utilitati omnibus modis nos perpetuo consulere, eaque ipsis libenter prestare quæ omnibus maxime fructuosa sint, & quæcumque ad communem ipsorum utilitatem & commodum spectent, & Reipublicæ imprimis conducant, quæque singulis grata sint & accepta: neminem ignorare, sed unumquemque res ipsas animo revolventem nosse ac persuasum habere confidimus. Certè cum antea nobis compertum fuisset, occasione legis illius quæ à Divis Diocletiano & Maximiano parentibus nostris lata erat, ut Christianorum conventus penitus abolerentur; multas concussiones prædæque ab officialibus factas esse, atque hoc malum indies longius serpere aduersus Provinciales nostros quibus maxime consultum volumus, quorum facultates hoc prætextu graviter atteruntur: superiore anno datis ad singulos Provinciarum Præsides literis statuimus, ut si quis adherere huic sectæ, & religionis illius observantiam sequi vellet, ei liceret absque ullo impedimento in proposito suo permanere, nec ullus eum impedire aut prohibere auderet; sed ut quisque eorum id quod sibi libitum esset, sine ullo metu ac suspitione agendi licentiam haberet. Verùm ne nunc quidem larere nos potuit, quosdam ex Iudicibus præcepta nostra minus rectè intellexisse, & in causa fuisse ut subditi nostri iussionibus nostris diffiderent, & ad cultum religionis illius quam maxime probabant cunctantius accederent. Igitur ut omnis in posterum suspicio metus & ambiguitas adimatur, hoc edictum proponi statuimus, quò cuncti intelligent iis qui hanc sectam & religionem sequi volunt, ex hac indulgentia Majestatis nostræ licere, prout cuique libitum aut acceptum fuerit, ad eam religionem cui ex more servire constituit colendam accedere. Sed & Dominica sua ipsis instaurare conceditur. Ceterum ut indulgentia nostra prolixior appareat, illud etiam sancire voluimus; ut si quæ domus aut loca ad jus Christianorum antehac pertinentia, ex iussione divorum parentum

ξιμίνος, Γερμανικός, Σαρματικός, Ευτυχής, Αβινίκιος, Σεβαστός. Καὶ πάντες τὸν ἡμᾶς διανεκῶς τῶν ἐπαρχιωτῶν μετέρων ἔχρησίμα προνοεῖται, καὶ ταῦτα αὐτοῖς βέλεις εἶναι παρέχειν οἷς τὰ λυσιστῶν πάντων μάλιστα καθορθῆται, καὶ ὅσα τῆς τελείας καὶ τῆς χρησιμότητος ἐπιτῆς καὶ τῶν, καὶ ὅποια πρὸς τὴν δημοσίαν λυσιστῶν ἀρμόζει, καὶ ταῖς ἐκάστων διανοαῖς προσφύται τυγχάνει. εἰδέναι ἀγνοεῖν. ἀλλ' ἕκαστον ἀναγγεῖν ἐπ' αὐτὸ τὸ γνώριμον. ζωώσκειν τὴν ἀνθρώπων καὶ ἔχειν ἐν ἑαυτῷ, δὴλον ἐπιπεύουμι. ὅποτε τοίνυν πρὸ τῆς δὴλον γιγνομένης τῆς ἡμετέρας, ἐκ ταύτης τῆς φάσεως ἐξ ἧς κεκελευσμένον ἦν ὑπὸ τῶν ἱερῶν Διοκλητιανῆ καὶ Μαξιμιανῶ τῶν γονεῶν τῶν ἡμετέρων, τὰς σιωπὰς τῶν χριστιανῶν ἐξηρήσθαι, πολλὰς σεισμὰς καὶ δόκτους ὑπὸ τῶν ὀφθαλμίων γεγενησῶν, καὶ ἐκ τῆς ἴτερο παρεχωρεῖν καὶ τῶν ἐπαρχιωτῶν μετέρων, ὧν μάλιστα πρὸς τὴν πρὸς τὴν σιωπῶν γινεσθαι παρεδίδουμι. τῶν ἐπιτῶν τῶν αὐτῶν καλατερομένων, δόθεν τῶν γραμμάτων πρὸς τὰς ἡγεμόνας ἐκάστης ἐπαρχίας παρελθόντι ἐν αὐτῷ, ἐνομοθετήσαμεν. ἡμεῖς βέλεις τῶ τοιαῦτα εἶναι τῆ αὐτῆ φωνῆ τῆ αὐτῆς θεσηκίας ἐπέως, τῆτον ἀνεμπόδην ἔχειν τῆς παρεθέσεως τῆς ἐαυτῶν, καὶ ὑπομνήσινος ἐμποδισθῶν μηδὲ καλύσθαι, καὶ ἐν αὐτῶν ἐν χρεῖαν, ἀνευ πνὸς φόβου καὶ ὑποψίας, τῶ ὅπως ἐκάστω δόξαι ποιεῖν. πλὴν εἰδέναι ταῦτα ἡμᾶς ἐδιδυμήθη, ὅτι τινες τῶν δικαστῶν παραδιδυμῶν τὰς ἡμετέρας κελεύσεις, καὶ διὰ τῶν τῶν ἡμετέρων ἀνθρώπων, καὶ ταῖς πρὸς ἡμᾶς ταῖς ἡμετέρας παρεσκευασαν, καὶ οὐκ ἐπερὶν πρὸς τὴν ταῦταις ταῖς θεσηκίας ἐπὶ ἦν δόξον αὐτοῖς, ἐποίησαν. ἵνα τοίνυν εἰς τὸ ἕξις πάντα ὑποψία ἀμφιβολίας ἔφοβος παρελαρεθῆ, τῆτον τὸ διάταγμα πρὸς τὴν ἐνομοθετήσασθαι. ἵνα πᾶσι δὴλον γινώσκον, ὅτι τῶν τῶν οἷτινες ταύτῳ τὴν ἀίρεσιν καὶ τῆς θεσηκίας μεπένας βέλεις, ἐκ ταύτης τῆς δόξης τῆς ἡμετέρας καθὼς ἕκαστος βέλεις ἢ δέον αὐτοῖς εἶναι, ἕτως πρὸς τὴν τῆ θεσηκία ταύτη καὶ ἔσθαι.

ἔθως θεσηκίαν εἴλετο, καὶ τὰ κυριακά ἢ τὰ οἰκεία ὅπως καλασκευάζουεν, συγχωρεῖται ἵνα μὲν τοῖς μείζων γινώσκονται ἡ ἡμετέρα δόξα, καὶ τῆτον νομοθετήσασθαι καλῶς ἔσθαι, ἢ εἰ τινες οἰκία καὶ χωρεῖα ἔδικαιε τῶν χριστιανῶν πρὸ τῆς ἐτύχων ὄντα, ἐκ τῆς κελεύσεως.

σεως τῶν γονέων τῶν ἡμετέρων εἰς τὸ δίκαιον
 μέλειπεσε ἔφισκε, ἢ ὑπόλωνος κατελήφθη πό-
 λεις, εἴτε διάπρασις τέτων γεγύνηται, εἴτε εἰς
 χλαίσμα δέδωται. ταῦτα πάντα εἰς τὸ
 ἀρχαῖον δίκαιον τῶν χριστιανῶν ἀνακληθῆναι
 ἐκέλευσα μὴ ἰνα καὶ ἐν τέτρω, τῆς ἡμετέρας
 εὐσεβείας καὶ τῆς προνοίας ἀιδῆσιν πάντες λα-
 εῖσιν αὐτῶν ἔτυραννε φωναί, ἔδ' ὅλον ἐνιαυ-
 τὸν τῶν καὶ χριστιανῶν ἐν σήλαις ἀναλεθόμενων
 αὐτῶν διατάξεων ὑπερίσασαι. καὶ παρ' ὧ γε
 μικρῶ προῶθεν δυσεβείας ἐδοκίμεν καὶ ἀθεοί-
 ἐπανίος ὀλεθροῦ τε βίβας, ὡς μὴ ὅτι γε πόλιν,
 ἀλλ' ἔδ' ἐ χώραν ἐστὶ ἐρημίαν οἰκίειν ἐπιτρέ-
 πει. ὡς τε τῶν διατάξεων ὑπερ χριστιανῶν
 καὶ νομοθεσίαι σιωπηθῆναι καὶ οἱ προερα-
 χεῖ πνεύσε σιδήρω, θρησκίον τε ἐ οἰωνῶν βο-
 ραὶ πρόφθαλμῶν αὐτῶν ἔ τυράννε διαφθει-
 ρθῆναι, καὶ πᾶν εἶδος κολάσεως ἐ τιμωρίας,
 ἀπαλλαγῆς τε βίβας οἰκτρότατα ὡς ἀν ἀθεοί
 καὶ δυσεβείας ὑπομύροντες, ἔτοι νῦν πρὸς αὐτῶν
 καὶ θρησκίον ὁμολογῆναι θρησκίαν, καὶ
 ἑπικεδάξιν Κυριακά ἑπικεποιῆσαι. καὶ δι-
 καίων τινῶν αὐτοῖς μελεῖναι, αὐτὸς ὁ τυράννε
 μαρτυρεῖ καὶ ὁμολογεῖ. καὶ δὴ τοιαῦτα ἔξομολο-
 γησάμενος, ὡς ἄρτινος τυχαῖν εὐεργεσίας, τέ-
 των δὴ αὐτῶν ἕνεκα, ἠήθη ἢ παθεῖν αὐτῶν ἐχρήω
 δὴ πα παθῶν, ἀθροῦ θεῶ πληγῆς μάστιγι, ἐν
 δαπέρα ἔ πολέμου συμβολῆ καλασρέφει. γί-
 νεται δ' αὐτῶν τῆς καλασροφῆς, ἔχ' οἷα στρα-
 τηγαῖς πολεμάεισιν, ὑπερ δόξης καὶ γνωρί-
 μων πολλάκις ἀνδρῶ ζομένοις ἐν πολεμῶ τῶν
 ἐυκλεῖ τελευτήν ἐυθαρσῶς ὑπομείναι συνέβη
 ἀλλὰ ἄρτι πρὸς δυσεβείας καὶ θεομάχου, τῆς
 ἀδρατῆς ἐστ' αὐτῶν πρὸ ἔ πεδῆς σινεσώ-
 σης, οἷοι μένων αὐτὸς καὶ κρυπταζόμενος, τὴν
 προσήκουσαν τιμωρίαν ὑπέχει, ἀθροῦ θεῶ
 πληγῆς καὶ ὅλα ἔ σώματι μάστιγι. ὡς ἀλ-
 γηδόνσι δὴναῖς ἐ πεινωθῆναι ἐλαυνόμενον,
 πρὸς καλασροφῆν λιμῶ φθιρόμενον, τὰς τε
 σάρκας ὅλας ἀοράτω ἐ θεπλάτω πυρὶ τηκό-
 μενον. ὡς διαρρῶσάσας, τὸ μὲν πᾶν εἶδος τῆς
 παλαιᾶς μορφῆς ἀφανισθῆναι. ἔπρῶν δ' αὐτῶν
 μῖνον ὡς ἔων οἷον τι μακρῶ χρόνῳ κατεσκευε-
 ῖσθαι εἰδῶλον ὑπολειφθῆναι ὡς μὴ δ' ἄλ-
 λοτιμοῖσιν τὰς παρόντας, ἢ τὰ φον αὐτῶν τῶν
 ψυχῆς γεγενῆσιν τὸ σῶμα, ἐν ἠδὴ νεκρῶ καὶ
 παντελῶς ἀπορρῶσάντι καλοσβεβῆσθαι.

A nostrorum ad jus fisci devoluta sint, aut
 ab aliqua civitate occupata, aut cer-
 tē vendita, aut alicui dono data; cun-
 cta ad pristinum jus ac dominium Chri-
 stianorum revocentur, ut hac etiam
 in re pietatem ac providentiam no-
 stram cuncti possint agnoscere. Hæc
 sunt tyranni verba, quæ post edicta illa
 adversus Christianos in æreis tabulis
 ab ipso proposita, nondum anno pe-
 nitus exacto subsecuta sunt. Et qui
 paulò antea nos profanos atque impios
 & in perniciem generis humani na-
 tos esse censuerat, adeò ut non mo-
 do urbes, sed ne agros quidem & foli-
 tudines incolere sineremur; ab eo
 constitutiones & leges pro Christianis
 edebantur. Et qui nuper ante ipsius
 tyranni oculos flammis ac ferro, &
 bestiarum ac volucrum laniatu absum-
 mebantur, cunctaque pœnarum &
 mortis genera velut impii & religionis
 omnis expertes miserabilem in mo-
 dum sustinebant, iidem nunc & reli-
 gionem colere dicuntur, & instaura-
 re Dominica sua sinuntur: quin &
 jura quædam ipsis competere idem ty-
 rannus testatur fateturque. Hæc igitur
 cum ille confessus fuisset, quasi quo-
 dam accepto beneficio, ob eam ipsam
 causam mitiore quam merebatur pœ-
 nâ affectus, repentina à Deo percus-
 sus plaga, in secundo prælio mortem
 oppetiit. Porro non talis exitus vitæ
 ei contigit, qualis Ducibus atque Im-
 peratoribus contingere solet, qui pro
 gloria & pro notis ac familiaribus for-
 titer dimicantes, gloriosam mortem
 constanti animo subierunt. Verum
 cum exercitus ipsius acie jam instru-
 cta staret in campo, ipse domi sedens
 ac sese occultans, subito utpotè im-
 pius Deique hostis infictâ calitūs pla-
 gâ toto corpore percussus, debitas
 pœnas perfolvit. Quippe gravissimis
 doloribus tormentisque exagitatus,
 pronus humi volutabatur; inedia con-
 tabescens; carnibus occulto quodam
 & divinitus immisso igne collique-
 scentibus, Adeò ut cum illæ jam pe-
 nitus diffluisissent, pristina quidem
 formæ species omnis in illo abolere-
 tur: aridorum autem ossium quod-
 dam quasi simulacrum longo temporis
 tractu exsiccatum duntaxat remane-
 ret. Itaque omnes qui aderant, cor-
 pus illius nihil aliud esse judicabant,
 quam sepulchrum animæ, in mor-
 tuo jam ac tabefacto corpore defossæ.

Cumque acrius adhuc & vehementius ab intimis usque medullis eum inflammatio torreret, oculi quidem ipsi exsiliunt, & ex propriis sedibus avulsi, cæcum eum reliquerunt. Posthæc nihilominus adhuc spirans; multa spondens Domino, mortem advocabat. Tandemque ob contumelias quibus Christum affecisset, merito hæc se perpeti confessus, animam exhalavit.

CAPUT XI.

De ultimo exitu hostium Christiana religionis.

Huc refer Niceph. 1.7. c. 39

IN hunc igitur modum sublato è vivis Maximino, qui solus ex religionis hostibus adhuc relictus omnes improbitate superavit; Ecclesiarum quidem ædificia omnipotentis Dei beneficio ab ipsis fundamentis renovata exstruebantur: Christi que doctrina ad gloriam summi omnium Dei resplendens, majore quam antea libertate frui cœpit. Impii vero & religionis hostes, summo dedecore atque ignominia afficiebantur. Primum enim Maximinus ipse hostis publicus ab Imperatoribus renuntiatus, edictis publicè propositis impiissimus ac detestandi nominis, Deoque invisus tyrannus appellatus est. Sed & imagines que ipsi liberisque ejus honoris causâ posite per singulas prope urbes visebantur, aliæ è sublimi dejectæ contrafractæque sunt; aliæ inutiles reddite, oblitterato scilicet nigris coloribus vultu. Statuæ quoque quotquot honoris ejus causâ erectæ fuerant, dejectæ similiter atque coneritæ, cunctis qui illudere atque insultare voluissent, ad ludibrium & contumeliam expositæ fuere. Posthæc ceteri etiam religionis hostes cunctis honoribus spoliati sunt. Omnes denique qui à Maximini partibus stabant; qui præ reliquis Provinciarum Rectoribus ab eo culti & ornati, ut ei assentirentur, adversus religionem nostram insolenter debacchati fuerant, capite plectuntur. Ex quorum numero fuit Picentius, in summo honore ac veneratione ab eodem habitus, & sodalium omnium longè carissimus: quem ille iterum ac tertio Consulem & Præfectum ac Procuratorem summæ rei creaverat. Et Culcianus omnibus similiter Magistratibus & provinciarum administrationibus perfunctus, qui & ipse innumeris Christianorum cædibus apud Ægyptum incluserat. Alii

ασφοδρότερον δ' ἐπὶ μᾶλλον τὸ φέρμας αὐτοῦ ἐκβάβης μυελῶν καταφλέεσθης, καὶ ἐκ τῶν σιμῶν ἀπὸ τὰ ὀμμάσια, καὶ τὴν ἰδίαν ἰδέσθαι ποπεσονία, πηρὸν αὐτὸν ἀφίησι· ὁ δὲ ἐπιτοῖς ἐπιμπνέων, ἀνομολογῆσθαι τὸν Κωνσταντῖνον ἐπεκαλεῖτο, καὶ τὸ πανύστατον, ἀνομολογῆσθαι τῆς κ' ἔχει ἑ παροχίας χερσὶν ἀνομολογῆσθαι παθεῖν, τὴν ψυχὴν ἀφίησι.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'

Περὶ τῆς αὐτῆς ἀπολείας τῆς Θεοσεβείας ἰστορίας.

ΟΥτω δὴτα Μαξιμίνος ἐκποδῶν ἑσβεβείας ἐχθρῶν, ἀπάντων χειρὸς ἀναπένετα μέν τῆς τῶν ὀκκλησιῶν ἀνανεώσεως, καὶ θεμελιῶν χάριτι Θεοῦ ἔπαινον κρατοῦσθαι εἶθε. ὁ, τε Χρῆστὸς λόγος εἰς δόξαν τῆς τοῦ Θεοῦ διαλάμπων, μείζονα τὴν προδοῦσα λαμβάνει παρρησιάν τὰ τῆς δυοσεβείας τῆς Θεοσεβείας ἐχθρῶν, αἰχμητῆς καὶ ἀκίμων ἐχθρῆς ἐνεπίπλαστο. πρῶτον τε ἡρώδης ἐκείνος Μαξιμίνος, ἀπάντων πολεμῶν ἀποκτείνων τῶν κερδέντων ἀναγορευθεὶς, δυοσεβείας τῆς καὶ δυοσυνωμῶτα ἔχει καὶ θεομισῶν τῆς τυραννὸς διὰ πορηγυμμάτων δημόσιων ἀσπληνέσθαι γραφῆς ὅσα μὲν αὐτῶν αὐτῶν παίδων καὶ πᾶσαν ἀνέκην ἰσοπέδω. ὁ μὲν ἐξ ὑψους εἰς ἐδάφος ῥιπίεμυροι σπῆλλοντο. αἱ δὲ τὰς πορησσοψεῖς ἠχρεῖντο, οὐκ ἀποχρώματι καταμελανόμεναι ἀσδοκῶνται ὁμοίως ὅπου εἰς τὴν αὐτῆ ἡμιῶν διασπῆσαν. ὡσαύτως ῥιπίεμυροι σπῆλλοντο, ἡρώδης καὶ παῖδά τοῖς ἐνυβείζων καὶ ἐμπασσῶν ἐθέλῃσιν ἐκκείμενοι· εἶτα δὲ καὶ τῶν ἀλλοτῆς Θεοσεβείας ἐχθρῶν πᾶσαι αἱ ἡμιῶν ἀποκτείνονται· ἐκτείνονται δὲ καὶ πάντες οἱ τὰ Μαξιμίνος φρονεῖτες, ὅτι μάλιστα τῶν ἐν δόξῃ ἀξιώμασιν ὑπ' αὐτῆ τελμημυροί, τῆς αὐτὸν κολακεία σοβαρῶς ἐνεπαρόντων καὶ καθ' ἡμᾶς λόγῳ· οἷος ἦν ὁ πᾶσα πᾶντα αὐτῶν ἡμιώτατ' καὶ αἰδέσιμώτατ', εἶτα αὐτῶν γησιώτατ', Πευκέτι. διτύπατ' καὶ τριτύπατος, καὶ τῶν καθόλου λόγων ἐπαρῶν πρὸς αὐτῆ καθέσθαι μὲν· Κελκιανὸς τε ὡσαύτως διὰ πάσης δεχτικῆς προσελθὼν αἰδέσιμῶν. ὁ καὶ αὐτὸς μετρίως τοῖς κατ' Ἀγγλοῦν χριστιανῶν ἐλλαμπῆσι ὁμοῦ αἰμασῶν ἀλλο